

ІСТОРІЯ ОПЕРИ

(ЗАХІДНА ЄВРОПА – ХІХ СТОЛІТТЯ)

2-й курс, муз. режисери, симф. диригенти

ПЛАН ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, ТЕМИ КОНРОЛЬНИХ РОБІТ ЗА 1-Й СЕМЕСТР

ВИКЛАДАЧ: Черкашина-Губаренко Марина Романівна

Контакти: телефон моб. 098 564 54 85; електронна пошта: gubaresha@ukr.net

Вересень

Лекц.1 «Шляхи розвитку західноєвропейської опери ХІХ століття. Загальний огляд».

Лекц.2. Жанр комічної опери у ХІХ столітті та його національні різновиди.

Семінар: Жанр італійської опери-буффа у творчості Джоаккіно Россіні

Питання:

1. Місце комічних опер у творчому доробку композитора. Розподіл по хронологічним періодам.
2. Жанрово-драматургічні особливості ранніх одноактних фарсів.
3. «Італійка в Алжирі» як перший шедевр композитора.
4. «Севільський цирульник» і його тноваторські риси.
5. Особливості відтворення казкового сюжету в опері «Ченерентола» («Попелюшка»).

Література:

Молибога А.В. Жанрово-стильові моделі італійської комічної опери у ранній творчості Джоаккіно Россіні. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за фахом 17.00.03 – Музичне мистецтво. – Київ, 2016.

Черкашина-Губаренко М.Р. Оперний світ Джоаккіно Россіні на сучасній сцені: від серйозного до комічного / Черкашина-Губаренко М.Р. // Часопис Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського: науковий журнал. – 2011. – №3 (12). – С. 13–18.

Черкашина-Губаренко М. Оперний театр у мінливому часопросторі / Марина Черкашина-Губаренко. – Харків: «Акта», 2015. – 380 с.

Щербинкина Н.Л. Бельканто в творчестве Россини, Беллини и Доницетти [Электронный ресурс] / Щербинкина Наталья Львовна // Исторические, философские, политические и юридические, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2013. №5 (31): в 2-х ч. Ч.І С. 203-207 – Режим доступа: <http://www.gramota.net/materials/3/2013/5-1/53.html>

Лекц. 3 Жанровий синтез у «великій» лірико-комічній опері Р. Вагнера «Нюрнберзькі мейстерзингери». «Фальстаф» Дж. Верді як підсумок синтетичних тенденцій у розвитку комічного оперного жанру.

Жовтень

Семінар: Від амплу буфонного баса до багатовимірною образу Фальстафа Верді-Шекспіра.

Питання:

1. Образи барона Дон Маньїфіко і камердинера Дандіні у «Полпелюшці» Россіні.
2. Образ Фальстафа у творчості В. Шекспіра.
3. Фальстаф у «Віндзорських пустунках» О. Ніколаї
4. Характеристика головного героя і його драматургічні функції в опері Верді «Фальстаф».

Література:

Іванова Л., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери. Західна Європа. XVII–XIX століття : навч. посібник / Л. Іванова. Г. Куколь. М. Черкашина; за ред. М. Черкашиної. – К., 1998. – 384 с.

Маркези Г. Опера. Путеводитель / Г. Маркези ; пер. с итал. Е. П. Гречаная. – М. : Музыка, 1990. – 384 с.

Оперы Дж. Верди. Путеводитель. – М. : Музыка, 1970. – 424 с.

Орджоникидзе Г. Оперы Верди на сюжеты Шекспира / Гиви Орджоникидзе. – М. : Музыка, 1967. – 326 с.

В. Шекспир. «Генрих IV», «Віндзорські пустунки». (інтернет ресурс)

Лекц. 4 Нові оперні жанри французької «великої опери» (історичної опери доби романтизму), французької ліричної опери. Створення моделі історично-романтичної опери у співдружності Дж. Мейєрбер-Е.Скріб. А. Тома та Ж.Массне.

Лекція 5. Шляхи інтерпретації сюжетів класичної літератури у французькій ліричній опері. В. Шекспір і В. Гете в операх Ш. Гуно.

Семінар: Образи Гамлета і Вертера на оперній сцені в італійській і французькій версіях. в італійській і французькій версіях. «Гамлет» Ф. Фаччо і «Вертер» Ж.Массне.

Питання:

1. П'єса В. Шекспіра «Гамлет» та її інтерпретація в однойменній опері Франко Фаччо на лібрето А. Бойто.
2. Повість В. Гете «Страждання молодого Вертера» і її оперний варіант в творі Ж. Массне.
3. Романтичні риси в оперній характеристиці Гамлета і новий тип ліричного героя в творі Ж. Массне.

Література:

Выготский Л. С. Психология искусства. Глава 8-я. «Трагедия о Гамлете, принце Датском»

(интернет-ресурс: bookap.info..wygotsky..psihologia..iskusstva).

Гете и музыка. Сборник статей к 250-летию со дня рождения поэта / [С.-Петербург. гос. консерватория им. Н. А. Римского-Корсакова; отв. ред. и сост. А. В. Гусева].. – СПб.: Изд-во СПбГПУ, 2004. – 212 с.

Мудрецька Лілія Григорівна. Жанрово-стильовий пошук в оперній творчості Жюльє Массне (на прикладі опер „Манон” та „Вертер”). (17.00.03 – музичне мистецтво) – Одеса – 2004.

Статьи и рецензии композиторов Франции. Конец XIX – начало XX в., сост., пер., вступ. ст. и коммент. А. Бушен., – Л.: Музыка, 1972. – 276 с.

листопад

Лекц. 6. Жанрово-стильові виміри оперного театру Джузеппе Верді.

Лекц. 7. Ріхард Вагнер як поет, драматург та оперний реформатор.

Семінар: *Р. Вагнер у Дрездені. Втілення нових оперних концепцій в операх Р. Вагнера 40-х років.*

Питання:

1. Баладний сюжет і його розкриття у «Летючому голландці».
2. Історія, легенда і міф у концепції опери «Тангейзер».
3. Міф про святий Грааль і його втілення у «Лоенгріні»

Література:

Іванова Л., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери. Західна Європа. XVII–XIX століття: навч. посібник / Л. Іванова. Г. Куколь. М. Черкашина; за ред. М. Черкашиної. – К., 1998. – 384 с.

Галь Г. Брамс. Вагнер. Верди. Три мастера – три мира / Ганс Галь. – М.: Радуга, 1986. – 480 с.

Левик Б. Рихард Вагнер / Б. Левик. – М.: Музыка, 1978. – 448 с. – («Классики мировой музыкальной культуры»).

Раку М. Вагнер: путеводитель / Марина Раку. – М.: Классика-XXI, 2007. – 320 с.: нот. – (Легенды и бренды классической музыки).

Лиштанберже А. Рихард Вагнер поэт и мыслитель / А. Лиштанберже. – М.: Алгоритм, 1997. – 478 с.

Музыка Австрии и Германии XIX века: в 3 кн. – Кн. 3. – М.: Композитор, 2003. – 449 с

Лекц. 8. Міфотворча концепція тетралогії «Перстень нібелунга».

грудень

Лекц. 9. Реформаторські принципи музичного театру Р. Вагнера. Реалізація ідеї Gesamtkunstwerk.

Семінар: *Тетралогія «Перстень нібелунга як цілісна концепція.*

Питання:

1. Ієрархія рівнів вагнерівського космосу і розподіл дійових осіб.
2. Жанрові риси і драматургічні функції окремих частин тетралогії.

3. Система лейтмотивів як рушійний чинник симфонічного розвитку.
4. Образ Вотана і його роль у концепції тетралогії.
5. Зігмунд і Зігфрід – зв'язок образів, спільні і відмінні риси.
6. Зіглінда і Брунгільда у концепції твору.
7. Руйнівні сили і сфера зла. Альберіх, Міме, Хаген.

Література:

- Вагнер Р. Избранные работы / Рихард Вагнер ; вступ. ст. А. Ф. Лосева. – М. : Искусство, 1978. – 695 с. – (История эстетики в памятниках и документах).
- Кенигсберг А. «Кольцо нибелунга» Вагнера / А. Кенигсберг. – М. : Музыка, 1959. – 84 с.
- Лиштанберже А. Рихард Вагнер поэт и мыслитель / А. Лиштанберже. – М. : Алгоритм, 1997. – 478 с.
- Музыка Австрии и Германии XIX века : в 3 кн. – Кн. 3. – М. : Композитор, 2003. – 449 с

Теми контрольних робіт (по дві роботи від кожного за семестр)

1. Серйозний оперний жанр у творчості Дж. Россіні: тематика, сюжети, драматургічна будова.
2. Ліричний театр В. Белліні і Г. Доніцетті.
3. Жанрові пошуки у німецькій романтичній опері. К. М. Вебер та формування романтичного оперного героя.
4. Історичні сюжети та їх інтерпретація в операх Дж. Верду (на прикладі опер «Джована д'Арко», «Битва при Леньяно», «Дон Карлос»)
5. Жанр романтичної драми у театральному мистецтві і його втілення у операх Дж. Верді (на прикладі опер «Ернані», «Ріголетто», «Трубадур»)
6. Ранні опери Р. Вагнера «Феї», «Заборона кохання», «Рієнці».

Література:

1. Іванова Л., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери. Західна Європа. XVII–XIX століття : навч. посібник / Л. Іванова. Г. Куколь, М. Черкашина ; за ред. М. Черкашиної. – К., 1998. – 384 с.
2. Галь Г. Брамс. Вагнер. Верди. Три мастера – три мира / Ганс Галь. – М. : Радуга, 1986. – 480 с.
3. Маркези Г. Опера. Путеводитель / Г. Маркези ; пер. с итал. Е. П. Гречаная. – М. : Музыка, 1990. – 384 с.
4. Оперы Дж. Верди. Путеводитель. – М. : Музыка, 1970. – 424 с.
5. Соловцова Л. Джузеппе Верди / Л. Соловцова. – Изд. 3, перераб. и доп. – М. : Музыка, 1981. – 418 с. – («Классики мировой музыкальной культуры»).
6. Рихард Вагнер. Сборник статей / ВНИИ искусствознания ; ред.-сост. Л. В. Полякова. – М. : Музыка, 1987. – 230 с.

7. Кенигсберг А. К. От Вебера до Рихарда Штрауса. 24 немецкие оперы XIX – первой половины XX вв. история создания. Сюжет. Музыка / А. К. Кенигсберг. – СПб., 2010. – 226 с.
8. Черкашина М. Историческая опера эпохи романтизма / М. Черкашина. – К. : Муз. Україна, 1986. – 151 с.
9. Черкашина-Губаренко М.Р. Оперний театр у мінливому часопросторі / Марина Черкашина-Губаренко – видавництво «Акта». 2015. – 392 с.

Екзаменаційні питання

1. ЖАНР ОПЕРИ-БУФФА У ТВОРЧОСТІ ДЖ.РОССІНІ. «СЕВІЛЬСЬКИЙ ЦИРУЛЬНИК»
2. ЗВ'ЯЗОК З ТРАДИЦІЯМИ І ШЛЯХИ ОНОВЛЕННЯ ЖАНРУ КОМІЧНОЇ ОПЕРИ У «НЮРНБЕРЗЬКИХ МАЙСТЕРЗІНГЕРАХ» Р. ВАГНЕРА
3. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЖАНРОВИХ МОДЕЛЕЙ ОПЕРИ-БУФФА У «ФАЛЬСТАФІ» ДЖ. ВЕРДІ
4. ІСТОРИЧНА ОПЕРА ЕПОХИ РОМАНТИЗМУ. ДЖ. МЕЙЄРБЕР ТА Е.СКРІБ
5. СИНТЕЗ ЖАНРОВИХ РИС ІСТОРИЧНОЇ ОПЕРИ ТА РОМАНТИЧНОЇ ДРАМИ У ТВОРЧОСТІ ДЖ. ВЕРДІ 1850-60-Х РОКІВ
6. ВПЛИВ ДРАМАТУРГІЇ Ф.ШИЛЛЕРА НА ТРАКТУВАННЯ ІСТОРИЧНОГО СЮЖЕТУВ ОПЕРІ ДЖ. ВЕРДІ «ДОН КАРЛОС»
7. ФРАНЦУЗЬКА ЛІРИЧНА ОПЕРА ТА ШЛЯХИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СЮЖЕТІВ В.ШЕКСПІРА І В. ГЕТЕ В ОПЕРАХ Ш. ГУНО.
8. «ОТЕЛЛО» ДЖ. ВЕРДІ ЯК ДОСКОНАЛИЙ ЗРАЗОК ВТІЛЕННЯ ДРАМАТУРГІЇ В.ШЕКСПІРА НА ОПЕРНІЙ СЦЕНІ
9. «КАРМЕН» Ж. БІЗЕ В ОПЕРНИХ ПОШУКАХ ПОСТРОМАНТИЧНОЇ ДОБИ. ПІДХІД ДО ЛІТЕРАТУРНОГО МПЕРШОДЖЕРЕЛА, ЖАНРОВО-ДРАМАТУРГІЧНІ ПРИНЦИПИ.
10. Р. ВАГНЕР І НІМЕЦЬКА ОПЕРА ДОБИ РОМАНТИЗМУ. РАННІ ТВОРИ КОМПОЗИТОРА
11. ОПЕРИ Р. ВАГНЕРА 1840-Х РОКІВ ЯК ЗРАЗОК НОВОГО ЖАНРОВОГО РІЗНОВИДУ СИМФОНІЧНОЇ МУЗИЧНОЇ ДРАМИ. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖАНРОВО-ДРАМАТУРГІЧНИХ РИС «ТАНГЕЙЗЕРА» ТА «ЛОЕНГРІНА»
12. МІФОТВОРЧА КОНЦЕПЦІЯ ТЕТРАЛОГІЇ Р. ВАГНЕРА «ПЕРСТЕНЬ НІБЕЛУНГА»
13. ВОТАН ЯЕ ПРОВІДНИЙ ПЕРСОНАЖ ТЕТРАЛОГІЇ У ВЗІЄМОДІЇ З ІНШИМИ ГЕРОЯМИ І У ЕВОЛЮЦІЇ ОБРАЗУ ВІД «ЗОЛОТА РЕЙНУ» ДО «ЗІГФРИДА»
14. ОСНОВНІ НОСІЇ ТЕМИ ЗЛА АЛЬБЕРІХ, МІМЕ І ХАГЕНТА ЇХ РОЛЬ У РОЗВИТКУ КОНФЛІКТУ